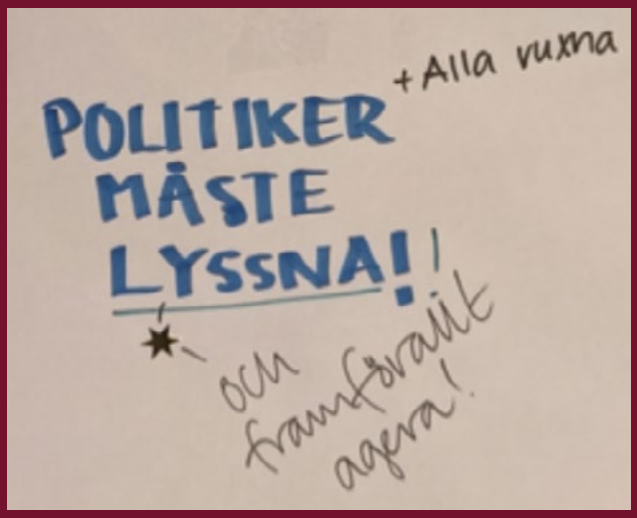
Dialogverkstad om samskapande för barn och ungas levnadsvillkor

Länsstyrelsen
Dalarnas län

Omslagsbild: Bild från dialogverkstaden på ett papper där det står att ”Politiker måste lyssna! Alla vuxna och framförallt agera!, Youth 2030 AB

Utgiven av: Länsstyrelsen i Dalarnas län

Författare: Youth 2030 AB på uppdrag av Länsstyrelsen i Dalarnas län

Diarienummer: 8100-2026

Förord

Den 16 juni 2026 deltog 25 engagerade ungdomar från Dalarna i en samskapande process tillsammans med 105 beslutsfattare. Bland dessa återfanns representanter från 14 av Dalarnas 15 kommuner, personer från regionen och länsstyrelsen, samt myndighetspersoner från Barnombudsmannen och MUCF. Där var även representanter från civilsamhället och andra typer av organisationer som i sitt arbete träffar unga dagligen. De som deltog befinner sig på olika steg i kedjan: allt från chefer och förtroendevalda politiker till de som direkt träffar ungdomar på ungdomsgårdar eller platser för kultur. Alla dessa, tillsammans med de unga deltagarna, fyller olika funktioner och kommer in i samtalet med olika perspektiv och kompetenser. Denna samskapande process gav möjlighet för dessa grupper att prata, förstå varandra och se andras behov. Just detta var någonting som många lyfte fram som det viktigaste medskicket: samverkan mellan sektorer, kommuner och kompetensgrupper är viktigt.

Workshopen togs fram och processen leddes av Youth 2030 AB på uppdrag av Länsstyrelsen Dalarna och hade som syfte att diskutera Dalarna som ungdomsregion:

Vad görs bra idag och vad behöver bli bättre?

Under den två timmar långa samskapande processen fick grupper av unga och beslutsfattare diskutera fyra teman: *påverkan*, *levnadsvillkor*, *inflytande* samt *allas lika deltagande*. Alla grupper diskuterade samtliga frågor och hela tiden byggde man på tidigare gruppers resonemang och tankar. Både unga och beslutsfattare konstaterade att unga i stor utsträckning idag inte blir lyssnade på och ofta saknar mandat till reellt inflytande. Samtidigt diskuterades även många tankar och förslag på vad som kan göras för att förbättra livet för unga i Dalarna.

Resultatet blev tankekartor som skrivits och utvecklats gemensamt av grupperna. Tillsammans med en gedigen utvärdering ligger dessa till grund för denna rapport, framtagen av Youth 2030. Rapportens syfte är att sammanställa och belysa teman och viktiga aspekter som både unga och beslutsfattare lyfte fram.

Innehåll

FÖRORD **3**

DAGSLÄGET **5**

ÅTERKOMMANDE TEMAN **6**

Goda exempel 6

Samverkan 7

Kollektivtrafik 7

Kunskap 7

Mötesplatser 7

Fritidsaktiviteter 7

MEDSKICK **8**

Vi kan påverka allt så länge vi blir lyssnade på!
-Ungdomsgrupp

Dagsläget

Flera grupper av unga uttrycker ett starkt engagemang och en vilja att faktiskt få vara med och påverka. Flera samtal konstaterade också att det på några håll redan finns kanaler för inflytande för unga, exempelvis elevråd, ungdomsråd, ungdomskommittéer i föreningar och elevkulturombud. Trots detta uttrycks en stor frustration från unga gällande vilka sammanhang de bjuds in att faktiskt delta i. Även beslutsfattare tänkte länge på vad unga i dagsläget faktiskt kan vara med och påverka, och hade svårt att komma på exempel.

Vi vill också påverka vår framtid, inte bara ungdomsfrågor.
- Ungdomsgrupp

Hemskt att det känns svårt att komma på vad unga kan påverka.
-Beslutsfattare

Unga uttrycker även att de inte känner att de blir tagna på allvar när de faktiskt blivit inbjudna.

”Det måste finnas mottagare som lyssnar.”

För det är faktiskt det som unga efterfrågar mest i denna samskapande process: trygga och engagerade vuxna. De önskar att det finns vuxna i deras omgivning som lyssnar och agerar på det som unga säger. En grupp unga skriver att de vill att det ska finnas ***“folk som blir stolt över en”*** och att unga ska ***“bli bemötta bra och med respekt”***. En grupp beslutsfattare sammanfattar samma sak när de skriver att unga behöver och ska få ***“Bli lyssnad på. Bekräftelse. Närvaro. Kärlek.”***. Viljan att förändra och delta verkar helt enkelt finnas i båda grupperna.

Se till att verkligen ta vara på detta driv för att göra Dalarna till Sveriges bästa region för unga!

Återkommande teman

Unga och beslutsfattare är generellt överens i sina diskussioner, så pass att en beslutsfattare kommenterar: ***“Ungdomarna och vuxna är ganska överens i kommentarerna på borden!”*** Det är flera teman och konkreta lösningar som återkommer i nästan alla diskussioner, oavsett grupp och fråga.

Begreppet “unga”

Begreppet “unga” är en oerhört blandad grupp. I den ryms personer med många olika hobbys och behov, och det är därför viktigt att beslutsfattare och andra vuxna arbetar för att så många grupper av unga som möjligt ska få höras och ges plats. Hänsyn måste även tas till unga med NPF-diagnoser, intellektuell funktionsnedsättning och liknande. När unga pratar om alla unga så menar de alla unga.

Goda exempel

Goda exempel är viktigt att uppmärksamma och dela med sig av när man ser. På så sätt lär sig kommuner och regioner av varandra och resurser kan läggas på rätt saker. Att exempelvis skapa formella samverkansgrupper och kanaler för diskussion mellan kommunerna, regionen och grupper i civilsamhället gör att tröskeln för att fråga om råd eller dela med sig av succéer blir lägre. Det finns så mycket kunskap redan, var inte rädda för att använda varandra som bollplank!

Samverkan

Samverkan mellan de olika kommunerna lyfts av unga såväl som beslutsfattare som en nyckel för arbetet framåt. Eftersom Dalarna består av mindre kommuner lyfter flera ungdomsgrupper att det vore bra med mer samarbete för att öka gemenskapen i regionen och för att minska skillnaden i vilka möjligheter som finns för unga i olika kommuner. Det handlar dels om utbud på fritiden, dels om strukturella möjligheter att göra sin röst hörd i på riktigt, såsom gemensamma träffar mellan politiker och unga.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafik lyfts som både som en del i problemet, och som en viktig pusselbit i lösningen. Det som många unga efterfrågar är mer kollektivtrafik, speciellt till mindre byar och orter där mobiliteten inte är lika god, och billigare kollektivtrafik för ungdomar. Detta skulle exempelvis kunna genomföras som ett sommarkort eller med sänkta ungdomspriser. Både dessa är förslag som kommer från unga själva och får bifall av beslutsfattare.

Kunskap

Kunskap hos både unga och vuxna är någonting som efterfrågas av många ungdomsgrupper. De vill veta om HUR de faktiskt kan vara med och påverka. Samtidigt vill de att både unga och beslutsfattare ska få en större kunskap gällande vilka rättigheter unga har och att vuxna som arbetar nära unga ska få en större förståelse för hur unga har det och hur de tänker. Dialoger mellan åldersgrupperna lyfts fram som ett av de viktigaste verktygen här, något flera beslutsfattare håller med om.

Mötesplatser

Mötesplatser nämns som någonting som idag i hög utsträckning saknas. Det handlar dels om forum där unga och vuxna kan mötas för att diskutera och lära tillsammans och av varandra, men också om platser och strukturer där unga får verkligt inflytande. Många unga skriver på tankekartorna att de vill bli inbjudna, vilket flera beslutsfattare skriver att de blev inspirerade av och tar med sig från workshopen.

Fritidsaktiviteter

Fritidsaktiviteter är ytterligare en sak som det efterfrågas mer av. Många lyfter att de tycker att utbudet av saker att göra för att ha en meningsfull fritid är begränsat, eller att man ibland inte kan delta då det är för dyrt. Det ska finnas saker att göra även för de unga som inte är intresserade av sport, och det ska finnas möjlighet för ungdomar med en svagare ekonomi att delta. I stället för att gissa, fråga unga vad de faktiskt vill ha i Dalarna!

Medskick

Enbart under denna korta workshop visade deltagande unga upp ett stort engagemang och intresse att faktiskt få *delta* och *påverka* i Dalarna *på riktigt*. Många säger att man tar med sig kunskap om sina rättigheter, och uttrycker helt enkelt viljan att ha reellt inflytande över sitt eget liv. Några konkreta insatser om hur regionen kan bli mer anpassad efter unga lyfts upp. Det handlar om hur kollektivtrafiken kan förbättras, hur regionen kan skapa en meningsfull fritid och att kommuner kan bli bättre på att samverka.

Jag ska våga stå på mig i frågor där äldre försöker köra över mig eller inte lyssna på unga.
-Ungdom

För arbetet slutar såklart inte här, mycket av det roliga ligger fortfarande framför er! En del av arbetet handlar om att fortsätta träffa och kommunicera med unga. Just mer kunskap, både när det gäller hur vuxna ser på unga, och vad unga egentligen tycker och vill, är någonting som efterfrågas av ungdomarna. Det behöver också finnas förståelse för att gruppen "unga" är bred där många perspektiv samsas. Alla typer av unga behöver ses, och *hela* gruppen unga måste vara mottagare av insatser. Under workshopen diskuterades vikten och behovet av fasta och långsiktiga forum för dialoger mellan unga och vuxna. Ett av de bästa sätten att göra detta på är genom samverkan och samskapande över kommungränserna, men också över gränsen till civilsamhället. I en utvärdering av dagen lyfte hela **23 av 80 deltagare**, vilket motsvarar 29 procent, specifikt upp behovet av nätverk, samverkan och samarbete mellan kommuner, regionen och andra verksamheter. Ett samarbete där fler kommer med idéer och fler vuxna engagerar sig i ungas möjligheter och förutsättningar gynnar alla. Hjulet behöver inte uppfinnas på nytt, lär av varandra!

Här kommer några citat från deltagande beslutsfattare:

Jag tyckte ungdomarna hade mycket kloka synpunkter på de olika frågorna vi diskuterade. Vi behöver stötta dem mer och ge dem plattformar och information om hur de ska kunna påverka.
-Beslutsfattare

Beslutsfattare måste befinna sig på ungas spelplan. Samverkan är A och O.
-Beslutsfattare

Finns stor utvecklingspotential att jobba och samverka mer över gränser. Att öppna upp för ungdomar att bygga nätverk och gemenskap – ett stort vi i Dalarna.
-Beslutsfattare

Samverkan mellan barn, unga vuxna, olika kommunala sektorer, region, civil samhället, föreningslivet och privata aktörer.
-Beslutsfattare

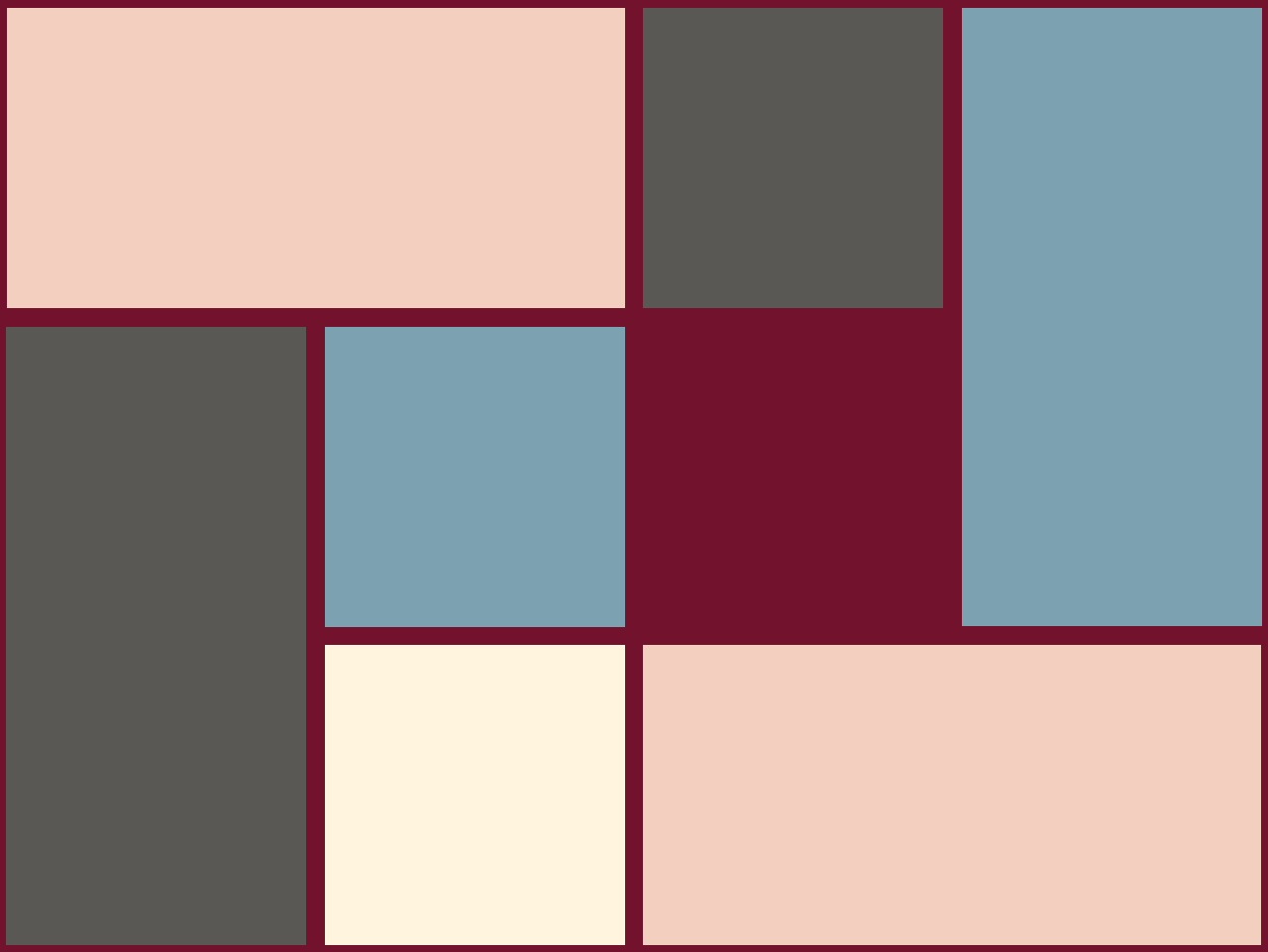
Att [kunskapen] inte stannar i slutna grupper som till exempel ungdomsstrategiska nätverket. Möten mellan verksamheter där man samtalar om detta initierat av nätverket.
-Beslutsfattare

Formella strukturer mellan unga och beslutsfattare ger möjlighet för inlyssnande, förståelse och skapar ett förtroende mellan grupperna, vilket gynnar samhället i stort. För möten gör skillnad. Bara att ungdomarna fick se så många vuxna som faktiskt bryr sig under workshopen betydde mycket då en ungdom skrev att hen tar med sig:

Att vuxna faktiskt vill lyssna på oss eftersom de är här och de vill lära sig hur de ska göra det. Det tycker jag är fint!
-Ungdom

Unga i Dalarna är redo för förändring och har tankar kring hur Dalarna kan bli Sveriges bästa region för unga, men de behöver trygga och engagerade vuxna som lyssnar och stöttar. Jag låter en grupp unga skicka med det sista viktiga budskapet:

Bjud in oss i rummet. Prata med och inte om oss!
-Ungdomsgruppen

Länsstyrelsen
Dalarnas län

www.lansstyrelsen.se